

**Από την ευζωία, στη μη ενδεδειγμένη φροντίδα,
την κακομεταχείριση, μέχρι και την παραμέληση των ζώων:
κτηνιατροδικαστική θεώρηση και πρακτική.**

Δημήτρης Δούκας, DVM, MSc, PhD

Επίκουρος Καθηγητής Κτηνιατροδικαστικής και Διαγνωστικής Παθολογικής Ανατομικής των Ζώων

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
& ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΚΑΡΔΙΤΣΑ**

e-mail: g-vetforensics@uth.gr

Τηλ. 2441066082

**ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**
Με την αιγίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠ.Α.Α.Τ.)

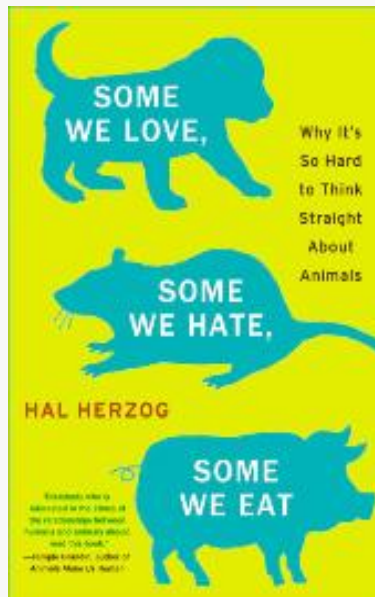
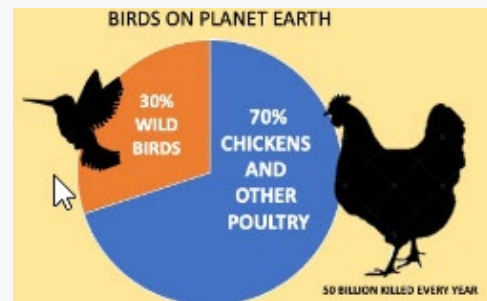
**ΗΜΕΡΙΔΑ
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ:
ΜΙΑ ΤΡΑΓΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**

Από τη διαπίστωση στην πράξη: Η συμβολή της επιστήμης και της κοινωνίας των πολιτών

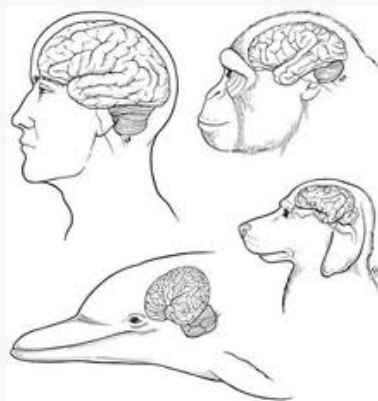
Οι άνθρωποι (*Homo sapiens sapiens*) επηρεάζουν τα ζώα στη Γη μέσω 4 τύπων δραστηριότητας (πράξεις ή παραλείψεις δράσης):

- 1.] Οι άνθρωποι διατηρούν εξημερωμένα ζώα σε «αιχμαλωσία» για ειδικούς σκοπούς π.χ. συντροφιάς, φάρμας, εργαστηρίου και άγρια ζώα σε αιχμαλωσία (= «εκμετάλλευση ζώων»).
- 2.] Οι άνθρωποι προκαλούν σκοπίμως άμεσες βλάβες στα ζώα μέχρι και θανάτωσή τους ...
- 3.] Οι άνθρωποι προκαλούν ακουσίως /από αμέλεια βλάβες στα ζώα...
- 4.] Οι άνθρωποι βλάπτουν τα ζώα έμμεσα διαταράσσοντας τα οικοσυστήματα και τις διαδικασίες της φύσης, πχ. καταστρέφοντας τους βιότοπους, εισάγοντας ξένα είδη και προκαλώντας ρύπανση και επηρεάζοντας τις κατά τόπους κλιματικές συνθήκες....

→ Κάθε είδος δραστηριότητας επηρεάζει τεράστιο αριθμό ζώων και εγείρει διαφορετικές επιστημονικές και ηθικές προκλήσεις...

Οι σχέσεις/αλληλεπίδραση ανθρώπου - ζώων αποτελούν αντικείμενο πολλών επιστημών:

•ΒΙΟΛΟΓΙΑ / **Νευροβιολογία**

•**ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ**

•ΙΑΤΡΙΚΗ/ **ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ**

•Επιστήμη ζώων εργαστηρίου

•**ΖΩΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ**

•**ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ**

•Θεολογία

•Κοινωνικές επιστήμες

•Παιδαγωγικές επιστήμες

•**NΟΜΙΚΗ**

→ το ανθρώπινο είδος -κοινωνία -πολιτισμός και η κυριαρχία του στηρίζεται στη χρησιμοποίηση πολλών ειδών ζώων

→ οι λειτουργικές ομοιότητες του εγκεφάλου των ζώων συγκριτικά με τον ανθρώπινο εγκέφαλο αποτελούν

την επιστημονική βάση , ώστε να τεθούν τα όρια σχετικά με την ορθή μεταχείριση των ζώων από του ανθρώπους

→ τα ζώα βιώνουν πόνο, πολλά είδη εξ αυτών έχουν υψηλή ευφυΐα, ανώτερα συναισθήματα, μνήμη κλπ...

→ **το ανθρώπινο είδος αναγνωρίζει την ευθύνη του για την εξασφάλιση προστασίας των περισσότερων ειδών ζώων...**

Προσδιορίζοντας τη σωστή συμπεριφορά μας προς κάθε είδος ζώου και οριοθετώντας την προστασία του...

ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ (???)

Ethic Theory Moral Prac (2015) 18:817–833
DOI 10.1007/s10677-014-9557-1

Rejecting Empathy for Animal Ethics

T. J. Kasperbauer

Abstract Ethicists have become increasingly skeptical about the importance of empathy in producing moral concern for others. One of the main claims made by empathy skeptics is a psychological thesis: empathy is not the primary psychological process responsible for producing moral concern. Some of the best evidence that could confirm or disconfirm this thesis comes from research on empathizing with animals. However, this evidence has not been discussed in any of the prominent critiques of empathy. In this paper, I investigate six different empirical claims commonly made about empathy toward animals. I find all six claims to be problematic, though some are more plausible than others, and argue that empathy is indeed not psychologically central to producing moral concern for animals. I also review evidence indicating that other moral emotions, particularly anger, are more strongly engaged with producing moral concern for animals, and are thus more capable of achieving various normative aims in animal ethics. The conclusion of my argument is that empathy should lose its currently privileged place.

vs. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΓΝΩΣΗ.

- ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ / ΠΑΘΟΛΟΓΟΑΝΑΤΟΜΙΚΗ Ζώων
- ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ / ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ των Ζώων
- ΗΘΟΛΟΓΙΑ των Ζώων
- ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ
-

Rev. sci. tech. Off. int. Epiz., 2005, 24 (2), 483–492

Science-based assessment of animal welfare: farm animals

I.J.H. Duncan Department of Animal and Poultry Science, University of Guelph, Guelph, Ontario N1G 2W1, Canada

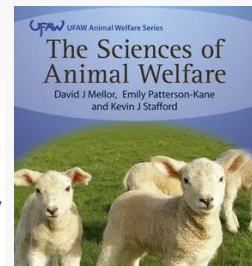
JOURNAL OF APPLIED ANIMAL WELFARE SCIENCE
<https://doi.org/10.1080/1088705.2021.1998776>

Training the Environmental Military Police in the State of São Paulo for science-based assessment of animal mistreatment

Janaina Hammerschmidt^a, Marcelo Robis Francisco Nassaro^b, Leandro de Camargo Bauer^b, Enio Antonio Almeida^b, Elsa Helena Barreto^a, and Carla Forte Maiolino Molento

^aAnimal Welfare Laboratory, Department of Animal Science, Federal University of Paraná, Curitiba, Brazil;

^bDepartament is Environmental Police Command, Military Police of State of São Paulo, São Paulo, Brazil

5 ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

- 1 Απουσία πείνας, δίψας και κακής διατροφής
- 2 Παρουσία κατάλληλων χώρων στέγασης και ανέσεων
- 3 Απουσία ασθενειών και τραυματισμών
- 4 Απουσία φόβου και άγχους
- 5 Έκφραση φυσιολογικών συμπεριφορών

ΩΦΕΛΙΜΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ-ΖΩΩΝ

5 ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Παραμέληση - Κακοποίηση ζώων

1. Τα ζώα μπορούν να γίνουν θύματα (μέχρι θανάτου) της δράσης ανθρώπων προς αυτά π.χ. επιθετικότητας / πολλών μορφών βίας = **ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ** (παλαιότερος συνώνυμος όρος: **ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ**)

2. Τα ζώα μπορούν να γίνουν θύματα (μέχρι θανάτου) από έλλειψη κατάλληλης φροντίδας από τους ανθρώπους προς αυτά = **ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ** (παλαιότερος συνώνυμος όρος: **ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ**)

γενική θεώρηση της στάσης/συμπεριφοράς των ανθρώπων προς τα ζώα (με βάση το τι «παθαίνουν» τα ζώα)

- ΟΡΘΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
- ΚΑΛΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
- ΕΥΖΩΙΑ/ΕΥΗΜΕΡΙΑ των ΖΩΩΝ/
ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ των ΖΩΩΝ
(Animal Welfare)
- ΕΥΕΞΙΑ των ΖΩΩΝ
(Animal Wellness)
- ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
(Animal Quality of Life)

5 ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

- 1 Απουσία πείνας, δίψας και κακής διατροφής
- 2 Παρουσία κατάλληλων χώρων στέγασης και ανέσεων
- 3 Απουσία ασθενειών και τραυματισμών
- 4 Απουσία φόβου και άγχους
- 5 Έκφραση φυσιολογικών συμπεριφορών

ΜΗ ΟΡΘΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ των ΖΩΩΝ (Animal Mistreatment) ΕΠΙΒΛΑΒΗΣ / ΚΑΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ των ΖΩΩΝ (Animal Maltreatment)

- ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΗΠΙΑΣ-ΜΕΤΡΙΑΣ ΔΥΣΦΟΡΙΑΣ
- ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΗΠΙΑΣ-ΜΕΤΡΙΑΣ
ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΠΟΝΗΣΗΣ
- ΠΑΡΟΔΙΚΗ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ
ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

* γίνονται περιστασιακά

* παροδική καταπάτηση μεμονωμένων

ελευθεριών των ζώων

**** ΔΕΝ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ – ΔΕΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ
ΣΑΦΩΣ η ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΩΣΗ**

***** ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΦΙΚΤΗ σε μεταγενέστερο χρόνο
η τεκμηρίωση ότι συνέβησαν !!!**

ΜΗ-ΣΥΝΝΟΜΗ ΘΑΝΑΤΩΣΗ - ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ - ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ των ΖΩΩΝ (Unlawful killing - animal abuse - animal neglect)

ΣΩΜΑΤΙΚΗ Cruelty, Physical abuse, Non-Accidental Injuries

- Νεκρό ζώο/-α
- Ζώο/-α που επιβίωσε

*** ΔΙΩΚΕΤΑΙ ΠΟΙΝΙΚΑ**

ΣΞΕΟΥΑΛΙΚΗ Animal Sexual Abuse,

- Ζώο/-α που επιβίωσε
- Νεκρό ζώο/-α

*** ΔΙΩΚΕΤΑΙ ΠΟΙΝΙΚΑ**

ΜΗ ΣΥΝΝΟΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ - ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ: κυνομαχίες κλπ.

- Ζώο/-α που επιβίωσε
- Νεκρό ζώο/-α

*** ΔΙΩΚΕΤΑΙ ΠΟΙΝΙΚΑ**

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ (NEGLECT)

- Πρόκειται για χρόνια κατάσταση με αντίκτυπο στην υγεία του ζώου/-ων

- Σε πολλές χώρες προσδιορίζεται νομοθετικά ως

**Η ΜΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ
ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ**

- Σε άλλες χώρες προσδιορίζεται ως
**Η ΜΗ ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΗΚΩΝ
ΕΥΖΩΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ**

- Ζώο/-α που επιβίωσε

- Νεκρό ζώο/-α

*** ΔΙΩΚΕΤΑΙ ΠΟΙΝΙΚΑ**

Συναισθηματική (emotional abuse)

πχ. τρομοκράτηση με θόρυβο, πυροτεχνήματα,
στέρψη παιχνιδιού, μακροχρόνια απομόνωση ...

- Ζώο/-α που επιβίωσε

ΔΕΝ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ – ΔΕΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ

ΣΑΦΩΣ η ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΩΣΗ

SOS! Περιστατικά ζώων με περισσότερες από μία μορφές κακοποίησης + παραμέληση !!!

Οριοθέτηση της ευζωίας (ευημερίας) των ζώων

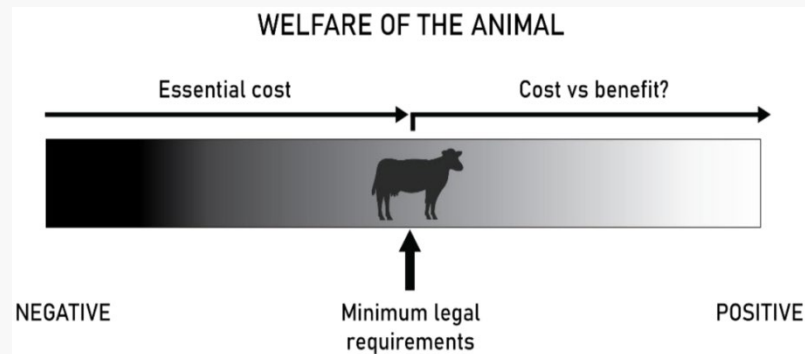
Η ευζωία των ζώων είναι ένα σύνθετο και πολύπλευρο ζήτημα με επιστημονικές, ηθικές, οικονομικές, πολιτιστικές, κοινωνικές, θρησκευτικές και πολιτικές διαστάσεις. Προσελκύει αυξανόμενο ενδιαφέρον από την κοινωνία των πολιτών και αποτελεί μία από τις προτεραιότητες του Παγκόσμιου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων (WOAH, πρώην OIE).

→ Η κατάσταση της ευζωίας ενός ζώου μπορεί να ποικίλλει από **αρνητική** σε **θετική**

Η **ΕΥΖΩΙΑ** ενός ζώου είναι η συνισταμένη όλων των ψυχικών εμπειριών του σε μια δεδομένη στιγμή, όπως προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ των λειτουργικών τομέων της ζωής, δηλ.: την ποιότητα της διατροφής του, το περιβάλλον στο οποίο ζει, την κατάσταση της υγείας του και τις συμπεριφορικές του αλληλεπιδράσεις στο φυσικό και κοινωνικό του πλαίσιο.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες μπορεί να παρουσιάζουν διακυμάνσεις με την πάροδο του χρόνου, οδηγώντας τη συνολική ευζωία σε ένα εύρος από καλό έως κακό.

→ Στόχος είναι η επίτευξη μιας θετικής ποιότητας ζωής συνολικά, δηλ. μιας ευνοϊκής ισορροπίας, διατηρώντας τις αρνητικές εμπειρίες όσο το δυνατόν πιο ήπιες και λιγότερες και δίνοντας τη δυνατότητα στα ζώα να έχουν και θετικές εμπειρίες.

→ Στη **NΟΜΟΘΕΣΙΑ** πολλών κρατών συμπεριλαμβάνεται η έννοια «ελάχιστες απαιτήσεις φροντίδας» (**minimum care requirements**), ώστε να προσδιορίζονται τα αδικήματα που προκύπτουν από την μη διασφάλιση επαρκών συνθηκών ευζωίας, όταν δηλαδή ΔΕΝ παρέχεται μια οριακά αποδεκτή ποιότητα ζωής για τα ζώα (ως προς το είδος, την ηλικία, την δραστηριότητα-εργασία, την αναπαραγωγική φάση κλπ)

Συνοπτικά, χρησιμοποιείται ο όρος **ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΖΩΟΥ (animal neglect)** σε αντικατάσταση του παλαιότερου όρου παθητική κακοποίηση (**passive animal abuse**)

ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ της ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

	Ελευθερία από πείνα & δίψα	Ελευθερία από πόνο, τραύματα & νόσους	Ελευθερία από φόβο & ταλαιπωρία	Ελευθερία από κάθε μορφής δυσφορία	Ελευθερία έκφρασης της φυσιολογικής συμπεριφοράς- κοινωνικότητας	Ευτυχία: όλες οι συναισθηματικές και οι σωματικές απαιτήσεις, οι περισσότερες επιθυμίες
Υψηλή ποιότητα ζωής	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Πάντοτε
Καλή ποιότητα ζωής	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	+/-	+/-	Συχνά
Οριακή ποιότητα ζωής	ΝΑΙ	+/-	+/-	+/-	ΟΧΙ	Σπάνια
Φτωχή ποιότητα ζωής	+/-	+/-	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	Ποτέ
Ζωή που δεν αξίζει να ζεις	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	Ποτέ

ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Επαρκής φροντίδα,
διασφαλισμένη ευζωία,
περιβάλλον κατάλληλο
για τα ζώα.

Οριακά επαρκής φροντίδα,
τα ζώα σε κίνδυνο.

Ανεπαρκής φροντίδα,
τα ζώα υποφέρουν.

Παραμέληση / Κακοποίηση
ΠΟΥ ΤΥΠΙΚΑ ΔΙΩΚΕΤΑΙ

"The present document originates from the Welfare Quality® research project which has been co-financed by the European Commission, within the 6th Framework Programme, contract No. FOOD-CT-2004-506508.

The text represents the authors' views and does not necessarily represent a position of the Commission who will not be liable for the use made of such information".

Welfare Quality Assessment protocol for dairy cows

Version 1.0	Date: 2009/10	Contributor of the version: C Winckler, Algers, B., K. Van Reenen, H Leruste, I Veissier, L Keeling	Reviewed by: Welfare Quality consortium
Version 2.0	Date: 2016/10	Contributor of the version: E Mainau Brunso, X Manteca, M Brscic, M Kirchner	Reviewed by: Welfare Quality Network
Modification form the previous version: Types were corrected Calves protocol was removed. It will be added again when amended.			
Version 3.0	Date: 2023/11	Contributor of the version: R Lardy, I Veissier	Reviewed by: Welfare Quality Network
Modification form the previous version: The protocol for cattle is now split in three protocols (fattening cattle, dairy cows, veal calves) Correction of typos (missing items in the table of content, in resources checklist, 8L/min was written instead of 20L/min) In Section 'Background to the Welfare Quality protocols': - Change of explanation Box 4, 5, and 6 In protocol for dairy cows: - Correction of the Choquet coefficients for injuries (the coefficients were inverted in the previous version); - Modification of Absence of prolonged thirst indicator (a linear version of the initial calculation is now used and the score is weighted by a cleanliness score); - Modification of the calculations for the "Absence of disease" indicator (suppression of coughing measurement, one spline is calculated per disease, and then a Choquet integration is applied on the three lowest scores).			

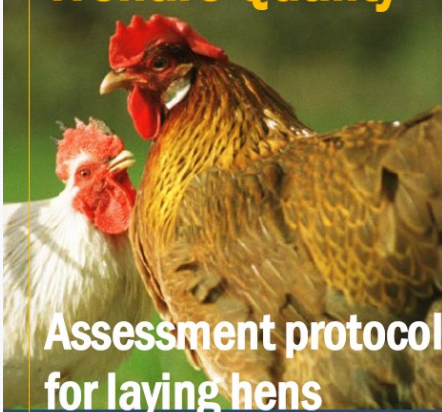

Welfare Quality Assessment protocol for fattening cattle

Version 1.0	Date: 2009/10	Contributor of the version: C Winckler, Algers, B., K. Van Reenen, H Leruste, I Veissier, L Keeling	Reviewed by: Welfare Quality consortium
Version 2.0	Date: 2016/10	Contributor of the version: E Mainau Brunso, X Manteca, M Brscic, M Kirchner	Reviewed by: Welfare Quality Network
Modification form the previous version: Types were corrected Calves protocol was removed. It will be added again when amended.			
Version 3.0	Date: 2023/11	Contributor of the version: R Lardy, I Veissier	Reviewed by: Welfare Quality Network
Modification form the previous version: The protocol for cattle is now split in three protocols (fattening cattle, dairy cows, veal calves) Correction of typos (missing items in the table of content, in resources checklist, 8L/min was written instead of 20L/min) In Section 'Background to the Welfare Quality protocols': - Change of explanation Box 4, 5, and 6 In protocol for fattening cattle: - Correction of spline coefficient for Partial score for lameness (p42), - Overgrown claws added			

Welfare Quality® Assessment protocol for pigs

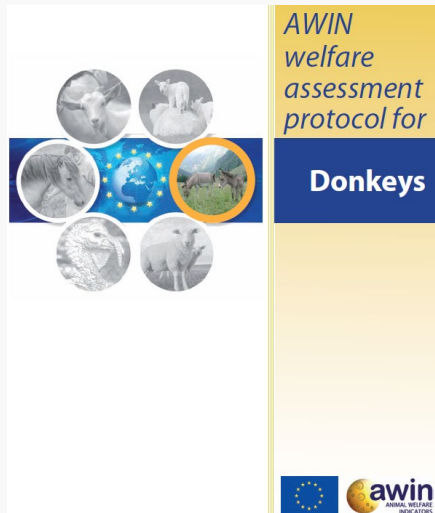
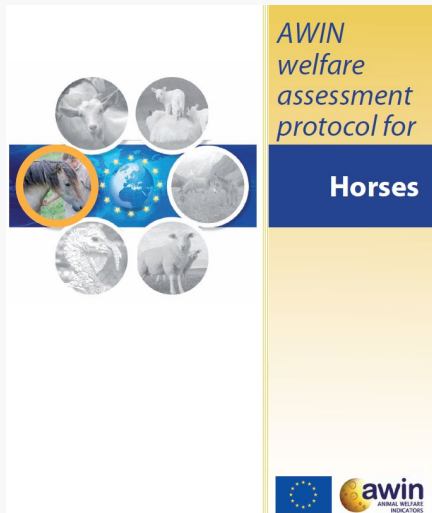

Welfare Quality

**Assessment protocol
for laying hens**

Version 2.0

Welfare Quality

The European Animal Welfare Indicators Project (AWIN)

Mobility	Body condition	Clinical assessment	Eating and drinking
1. the dog has very good mobility with no lameness or stiffness and is normally active or has normal energy	1. ribs easily palpable without pressure, with minimal fat covering, waist easily noted and evident abdominal tuck	1. clinically healthy, no injury or sign of disease	1. eating and drinking as normal
2. very good mobility with occasional mild stiffness and is normally active	2. ribs fairly easy to palpate without pressure with thin fat covering and evident abdominal tuck from above	2. mild transient subclinical symptoms or injury but has no evident behavior change or impact on welfare	2. food and/or water consumption is minimally reduced
3. good mobility with short bouts of stiffness	3. slight fat covering, slight pressure needed to palpate ribs, waist observable from above	3. mild transient clinical symptoms or injury with mild transient behavior change and impact on welfare	3. mild to moderate reduced food/water (>20%)
4. good mobility with generalized stiffness	4. slight covering of fat, slight waist observable from above, can palpate ribs with pressure needed	4. mild clinical symptoms or injury with mild behavior change and impact on welfare	4. moderately reduced food/water (>30%)
5. moderate mobility, stiffness but frequently active	5. moderate covering of fat, waist discerned from above but not prominent, can palpate ribs with pressure	5. moderate transient clinical symptoms or injury with some behavior change and impact on welfare	5. moderately reduced food/water (>50%)
6. moderate mobility, stiffness and less active	6. excess covering of fat, no discernible waistline and difficulty palpating ribs	6. moderate clinical symptoms or injury with moderate behavior change and impact on welfare	6. severely reduced food/water (>80%)
7. poor mobility, stiffness and less active	7. (overweight) heavy fat present and slight abdominal distension, difficult to palpate ribs or (underweight) ribs and shoulder visible with little fat	7. moderate/severe disease or injury with moderate behavior change and impact on welfare	7. anorexic, has minimal loss of skin turgor
8. very poor mobility, stiffness and minimally active	8. (overweight) heavy fat present with abdominal distension, cannot palpate ribs or (underweight) ribs, lumbar vertebrae and pelvic bones somewhat visible with little detectable fat	8. moderate/severe disease or injury with severe behavior change and impact on welfare	8. anorexic, has moderate loss of skin turgor, somewhat dry mucous membranes
9. very poor mobility, stiffness and not at all active	9. (overweight) very heavy fat present with obvious abdominal distension, cannot palpate ribs or (underweight) ribs, lumbar vertebrae and pelvic bones easily visible with very little fat	9. severe disease and clinical symptoms or injury with severe of behavior change and impact on welfare	9. anorexic, has considerable loss of skin turgor, dry mucous membranes OR severe hunger/thirst
10. Non-ambulatory and cannot move without assistance or support	10. Massive fat deposits over neck thorax, spine, limbs and base of tail with obvious abdominal distention, cannot palpate ribs or ribs, lumbar vertebrae, pelvic bones and all bony prominences evident from a distance. No discernible body fat and obvious loss of muscle mass	10. Extreme disease and clinical symptoms or injury with extreme behavior change and impact on welfare	10. Anorexic, has major loss of skin turgor, extremely dry mucous membranes OR severe and constant hunger/thirst

Preliminary validation of a novel tool to assess dog welfare: The Animal Welfare Assessment Grid

Rachel Malkani*, Sharmini Paramasivam and Sarah Wolfensohn

School of Veterinary Medicine, University of Surrey, Guildford, United Kingdom

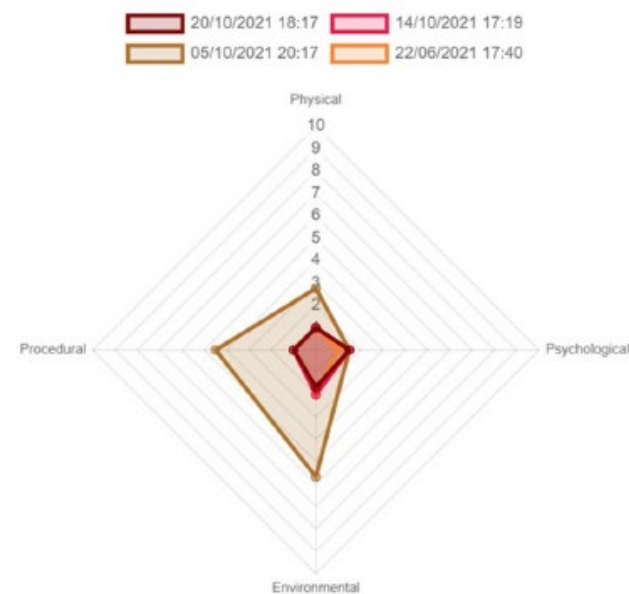

FIGURE 2
Cumulative Welfare Score plotted on the axis of the four parameters.

- Η σύγχρονη νομοθεσία της Ελληνικής Δημοκρατίας ακολουθώντας τη διεθνή τάση προστατεύει σε σημαντικό βαθμό ολόένα και περισσότερο τα ίδια τα ζώα φροντίζοντας για την προστασία & «ευζωία» τους...

- Βρίσκονται σε ισχύ: αρκετοί Νόμοι, ΠΔ, ρυθμιστικές εγκύκλιοι κλπ.

που ρυθμίζουν τα παραπάνω ανάλογα με το είδος και τη χρήση των ζώων:

- Ζώα συντροφιάς
- Παραγωγικά ζώα
- Άγρια Πανίδα
- Ζώα Εργαστηρίου

Νόμος 1197/1981 - ΦΕΚ 240/Α/3-9-1981,

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

ΣΗΜΕΡΑ ΙΣΧΥΕΙ ΜΕΡΙΚΩΣ, γιατί έχουν καταργηθεί

η παρ. 2 του άρθρου 4 και τα άρθρα 6 και 7

Νόμος 2017/1992 - ΦΕΚ 31/Α/27-2-1992.

Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την

προστασία των ζώων συντροφιάς

ΝΟΜΟΣ 4830 / 2021

ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΖΩΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΡΓΟΣ» ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Τεύχος Α' 169/18.09.2021 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

2. «Ευζωία»: η καλή φυσική και ψυχική κατάσταση του ζώου σε σχέση με τις συνθήκες στις οποίες διαβίει και πεθαίνει. Ένα ζώο ζει σε συνθήκες ευζωίας εάν: (α) έχει εξασφαλισμένο άνετο, ασφαλές, υγιεινό και κατάλληλο κατάλυμα, προσαρμοσμένο στον φυσικό τρόπο διαβίωσής του, (β) δεν υποφέρει από καταστάσεις, όπως πόνος, φόβος και αγωνία και (γ) είναι ικανό να εκφράζει συμπεριφορές, οι οποίες είναι σημαντικές για την καλή φυσική και ψυχική του κατάσταση. Οι κανόνες ευζωίας των ζώων διασφαλίζουν τις ακόλουθες αρχές:

i. Ελευθερία από την πείνα και τη δίψα, με πρόσβαση σε τροφή και νερό, κατάλληλα σε ποιότητα και ποσότητα.

ii. Ελευθερία από άσκοπη ταλαιπωρία και καταπόνηση, με ασφαλείς και καθαρό κατάλυμα στέγασης και ανάπαυσης, που προστατεύει από αντίξοες καιρικές συνθήκες.

iii. Ελευθερία από πόνο, τραυματισμό και ασθένεια, με κατάλληλη φροντίδα και κτηνιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

iv. Ελευθερία από φόβο και αγωνία, με την κατάλληλη συμπεριφορά και μεταχείριση.

v. Ελευθερία έκφρασης φυσιολογικής συμπεριφοράς, με κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και κοινωνικοποίησης.

(ενεργητική) κακοποίηση

Άρθρο 24 Κακοποίηση των ζώων

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, καθώς και της υποπερ. (βαγ) της περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 10, απαγορεύονται:

(α) η κακοποίηση, η κακή και η βάνανυση μεταχείριση οποιουδήποτε είδους ζώου, όπως ιδίως ο δραστηστικός και ο μη ιατρογενής περιορισμός της φυσιολογικής κίνησης, όπως ενδεικτικά η ιπποπέδη, οι μη επιτρεπτές μέθοδοι εκπαίδευσης, η εργασία που δεν προβλέπεται για το είδος του ζώου, η μη σύμνομη αναπαραγωγή, ο εκούσιος τραυματισμός με απλή σωματική βλάβη και

(β) ο φόνος και ο βασανισμός των ζώων, με την εσκεμμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης, επικίνδυνης για την υγεία τους, ιδίως με δηλητηρίαση, στραγγαλισμό, απαγχονισμό, πνιγμό/πνιγμονή, πρόκληση εγκαύματος, θερμοπληξία, ηλεκτροπληξία, κρουπαγήματα, σύνθλιψη, ακρωτηριασμό (μη θεραπευτικό), πυροβολισμό (πρόκληση τραύματος ή θάνατος ζώου), ο εκούσιος τραυματισμός (βαριά, επικίνδυνη σωματική βλάβη), οι κυνομαχίες και κάθε είδους μάχες μεταξύ ζώων, η κτηνοβασία, η σεξουαλική κακοποίηση ζώου με χρήση αντικειμένων για τη σαδιστική ευχαρίστηση του δράστη και η εγκατάλειψη νεογέννητων ζώων. Η στέρηση του ζώου, καθώς και κάθε άλλη κτηνιατρική πράξη με θεραπευτικό σκοπό δεν θεωρούνται ακρωτηριασμός.

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ (παθητική κακοποίηση)

Στον ισχύοντα Ν. 4830/2021 χρησιμοποιείται η έννοια της ευζωίας

ως η βασική πυξίδα για την ορθή συμπεριφορά προς τα ζώα και

ορίζονται συγκεκριμένες ποινές, όταν διαπιστώνεται

η παράλειψη τήρησης των κανόνων ευζωίας.

(άρθρο 9 και άρθρο 35)

➡ Από ποιον και πώς μπορεί να γίνει ορθά και αντικειμενικά

αξιολόγηση της παράληψης τήρησης των συνθηκών ευζωίας;

➡ **Κτηνιατροδικαστική διερεύνηση**

από εντεταλμένοι/-η κτηνίατρο πραγματογνώμονα

A) εξέταση ζωντανού ή/και νεκρού ζώου/-ων ,

B) αξιολόγηση χώρου-συνθηκών διαβίωσης

??? ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΩΝ,

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΣ ΕΦΑΡΜΟΖΟΜΕΝΩΝ

(Standard Operating Procedures - SOP) ???

N.4830/2021

Άρθρο 9

Υποχρεώσεις ιδιοκτήτη ζώου συντροφιάς

(ε) Να τηρεί τους κανόνες ευζωίας του ζώου συντροφιάς, να μεριμνά για την αναγκαία κτηνιατρική περίθαλψη του, την εξασφάλιση άνετου, υγιεινού και κατάλληλου καταλύματος, προσαρμοσμένου στον φυσικό τρόπο διαβίωσης του ζώου, το οποίο να του επιτρέπει να βρίσκεται στη φυσική του στάση, χωρίς να εμποδίζονται οι φυσικές του κινήσεις και η δυνατότητα για πραγματοποίηση της απαραίτητης για την υγεία και την ευζωία του άσκησης.

(ζ) Να μην εγκαταλείπει το ζώο συντροφιάς του.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Τεύχος Α' 169/18.09.2021

Άρθρο 35

Διοικητικές κυρώσεις

N.4830/2021

1. Για παραβάσεις του παρόντος επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις ως εξής:

18	Παράλειψη τήρησης των κανόνων ευζωίας του ζώου συντροφιάς ή της κτηνιατρικής εξέτασης του ζώου ή του ετήσιου εμβολιασμού του, καθώς και ακρωτηριασμός του ζώου χωρίς να συντρέχει ιατρικός λόγος	Άρθρο 9 παρ. 1 περ. δ', ε' και ι'	1.000 ευρώ
----	--	-----------------------------------	------------

20	Παράλειψη καθαρισμού περιβάλλοντος από περιττώματα του ζώου	Άρθρο 9 παρ. 1 περ. η'	100 ευρώ
----	---	------------------------	----------

P10_TA(2025)0135

Καλή διαβίωση και ιχνηλασιμότητα των σκύλων και των γατών

Γροπολογίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Ιουνίου 2025 στην πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την καλή διαβίωση των σκύλων και των γατών και την ιχνηλασιμότητά τους (COM(2023)0769 – C9-0443/2023 – 2023/0447(COD))¹

(Συνηθής νομοθετική διαδικασία, πρώτη ανάγνωση)

N.1197/1981

1. Τὰ ζῶα συντροφιάς, ἐργασίας καὶ τῶν ἐκτροφῶν, ὅσον νὰ συγγάνουν ἐκ μέρους τῶν κατόχων τῶν τῆς δευτέρας στρωγῆς καὶ μεταχειρίσεως ἐκδηλουμένων διὰ:

α) Χρηγῆς κατὰλλήλου καὶ ἐπαρκῶς δια τὸ εἶδος τῶν τροφῆς καὶ ὕδατος.

β) Ἐξασφαλίσεως ἀνέστου, ὑγιεινῶς καὶ προστατευμένου εἰς τὸν φυσικὸν τρόπον διαβιώσεώς των, κατὰλλήλου.

Αθήνα, 8 Ἀπριλίου 2013

Αριθμ. πρωτ. 1631

Αριθ. Εγκ. 1 / 13

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Ο ΕΚΕΙΤΕΥΓΗΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Εκτός από την έννοια της ενεργητικής κακοποίησης, αντίληπτο καθίσταται το γεγονός ότι στην έννοια της παθητικής κακοποίησης του άρθρου 16 του ν.4039/12 ή του άρθρου 1 του ν.1197/81 ο οποίος δεν έχει καταργηθεί

εισέτι, περιλαμβάνονται ενδεικτικά, η έλλειψη καταλύματος, το ακατάλληλο κατάλυμα ή τα στενά κλουβιά, η μόνιμη αλυσόδεση, η ακατάλληλη τροφή, η μόνιμη παραμονή σε μπαλκόνια, τάρτσες, η έλλειψη νερού ή νερού μη κατάλληλου, χώροι μη στεγνοί και καθαροί, προστατευόμενοι από τις καιρικές συνθήκες, η έλλειψη φροντίδας για κτηνιατρική περίθαλψη σε περίπτωση ασθενειών τους, αλλά και τον τακτικό εμβολιασμό και την αποπαρασίτωσή τους, η έλλειψη καθημερινής άσκησης και περιπάτου.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

2024-2029

→ Ποιοι προχωρούν / μπορούν να / πρέπει να προχωρούν
σε καταγγελία στις αρμόδιες αρχές
για ένα περιστατικό/-α παραμέλησης ζώου/-ων ;;;

1] **Ο ιδιοκτήτης/-ρια ή άλλα πρόσωπα από το άμεσο περιβάλλον του ζώου/-ων ,**
(σε κάποιες περιπτώσεις πιθανόν και τα ίδια θύματα κακοποίησης ή/και παραμέλησης !!!)

2] **Τρίτα πρόσωπα για το ζώο που είτε έγιναν αυτόπτες /αυτήκοοι μάρτυρες**
κακοποίησης ή/και παραμέλησης είτε έχουν ενδείξεις / υποψία ότι αυτό έχει
ήδη συμβεί /συμβαίνει κατ' εξακολούθηση.

3] **Ο/η κτηνίατρος στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών στην καθημερινότητά του /της**
(πχ. όταν προσκομίζεται ζώο με ψευδές ιστορικό τραυματισμού προς περίθαλψη, όταν το ζώο
προσκομίζεται με άλλο ζήτημα υγείας, αλλά συνυπάρχουν και αλλοιώσεις κακοποίησης-παραμέλησης,
τις οποίες αναγνωρίζει εύκολα ως ειδικός...

→ **Απαραίτητη προϋπόθεση η ΥΠΑΡΞΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ**

που καθορίζει επακριβώς το πλαίσιο τέτοιας δραστηριότητας από τους/τις
κτηνιάτρους, προστατεύοντας και την επαγγελματική υπόστασή τους !!!

Legally protecting and compelling veterinarians in issues
of animal abuse and domestic violence

IA Robertson*

The majority of veterinarians recognise their important role and responsibility to society and animal welfare in the detection and reporting of suspected abuse of animals and humans. In spite of the existing moral, ethical, and legal duties applied to veterinarians, they face substantial barriers that prohibit them from fulfilling their professional role in handling cases of suspected abuse. With increasing public and legal attention on issues of animal welfare, the non-fulfilment of these duties places the profession and its members at considerable risk of public criticism and adverse legal accountability. The issue is raised here that the veterinary profession in New Zealand needs to provide a clear policy statement and take pro-active measures that provide practical enforceable solutions to these existing barriers and legal risks.

Such an initiative will assist in ensuring that all registered members consistently fulfil their obligations, and are legally protected while doing so. Veterinary counterparts overseas already provide a legislative immunity for their veterinarians who report suspected abuse as part of a mandated duty to report. Implementation of such a duty has significant benefits for all veterinarians, including the requirement for education and effective support systems. In the absence of such a mandatory duty, intermediary measures can be introduced, demonstrating social responsibility and commitment by the profession to their existing duty of care.

KEY WORDS: *Animal welfare, animal abuse, domestic violence, death certificate, veterinarian*

ΖΩΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ: *η καταγγελία μπορεί να αφορά*

- Δεσποζόμενα σε κατοικία - αυλή - υποστατικό - στάβλο - βοσκότοπο – κυνηγότοπο – ΙΧ όχημα - μέσο μεταφοράς κλπ.
- Δεσποζόμενα σε αδειοδοτημένες εκτροφές αναπαραγωγής, σε «ερασιτεχνική» αναπαραγωγή κλπ.
- Αδέσποτα ελεύθερα - περιπλανώμενα στο αστικό περιβάλλον ή/και στο ύπαιθρο
- Αδέσποτα περιορισμένα σε μη-εγκεκριμένους χώρους συγκέντρωσης !!!
- **ΑΔΕΣΠΟΤΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΣ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΑ σε ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΟΜΕΣ πχ. ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ !!!**

ΙΠΠΟΕΙΔΗ: *η καταγγελία μπορεί να αφορά*

- Ιδιότητα ιπποειδή αναψυχής στο χώρο διαβίωσης – άσκησης (πχ. σε στάβλο, λιβάδι) και κατά τη μεταφορά τους
- Ιδιότητα ιπποειδή εργασίας στο χώρο εργασίας (πχ. σε σοκάκια νησιού, δάσος κλπ) και κατά τη μεταφορά τους
- Ιδιότητα ιπποειδή σε ιπποφορβείο (για αναπαραγωγή και άλλους εμπορικούς σκοπούς)
- Ιδιότητα ιπποειδή ανεπιτήρητα και περιπλανώμενα στο ύπαιθρο
- Ιδιότητα ιπποειδή ανεπιτήρητα φιλοξενούμενα (προσωρινώς;) σε εγκεκριμένες (;) δομές
- Μη ιδιότητα ιπποειδή σε ημιάγρια κατάσταση στο ύπαιθρο

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΖΩΑ: *η καταγγελία μπορεί να αφορά*

- Ιδιότητα μέσα σε στάβλο (εκτρέφονται για λόγους παραγωγής τροφίμων) και κατά τη μεταφορά τους
- Ιδιότητα επιτηρούμενα σε λιβάδι, βοσκότοπο κ.α. (για παραγωγή τροφίμων) και κατά τη μεταφορά τους
- Ιδιότητα ανεπιτήρητα και περιπλανώμενα στο ύπαιθρο
- Ιδιότητα ανεπιτήρητα φιλοξενούμενα (προσωρινώς;) σε εγκεκριμένες (;) δομές
- Μη ιδιότητα σε ημιάγρια κατάσταση στο ύπαιθρο

ΕΙΔΗ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ εκτός φυσικών βιότοπων:

- Είδη άγριας πανίδας σε αδειοδοτημένο ΖΩΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ, ΔΕΛΦΙΝΑΡΙΟ, ΔΟΜΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ και ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
- Εκτρεφόμενα είδη άγριας πανίδας (σε αδειοδοτημένα εκτροφεία θηραμάτων) προς μελλοντική απελευθέρωση για εμπλουτισμό κυνηγότοπων και κατά τη μεταφορά τους
- Είδη άγριας πανίδας που έχουν συλληφθεί παράνομα από τους φυσικούς βιότοπους και διατηρούνται παράνομα σε αιχμαλωσία για διάφορους σκοπούς (πχ. χελώνες ως κατοικίδια, πτηνά για αναπαραγωγή - εμπόριο)

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΔΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ στους ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΒΙΟΤΟΠΟΥΣ

- ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΜΕΝΑ ΔΟΛΩΜΑΤΑ
- ΛΑΘΡΟΘΗΡΙΑ
- ΧΡΗΣΗ ΠΑΓΙΔΩΝ

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΕΙΔΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ στους ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΒΙΟΤΟΠΟΥΣ (;;;)

ΝΑΙ, όταν πρόκειται για υποβαθμισμένο βιότοπο, συνήθως από ανθρωπογενή παρέμβαση

(πχ. μετά από μεγάλη πυρκαγιά, μολυσμένο περιβάλλον από απόβλητα κλπ.) με αποτέλεσμα ο **ευάλωτος πληθυσμός**

προστατευόμενων ειδών άγριας πανίδας να κινδυνεύει με κατάρρευση έως εξαφάνιση, οπότε:

εγκεκριμένος φορέας αναλαμβάνει τη διατροφή ή άλλης μορφής φροντίδα του πληθυσμού

των προστατευόμενων ειδών άγριας πανίδας (για βραχεία ή μακρά χρονική περίοδο)

→ η καταγγελία προκύπτει όταν τεθεί υποψία πως ο εγκεκριμένος φορέας

δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του προς τα ευάλωτα ζώα...

Η ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

α) Κλήση του/της πραγματογνώμονα κτηνιάτρου από τις Αστυνομικές Αρχές για άμεση επίσκεψη στον τόπο του συμβάντος και συμβολή στην έρευνα στο πεδίο (CSI) – αξιολόγηση και συλλογή αποδεικτικών στοιχείων από το χώρο → δεν είναι θεσμοθετημένα !!!

β) για ζωντανό ζώο: ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ & ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ - ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
→ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΖΩΝΤΑΝΟΥ ΖΩΟΥ

για νεκρό ζώο: ΝΕΚΡΟΨΙΑ-ΝΕΚΡΟΤΟΜΗ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ
ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ- ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ-ΤΡΟΠΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
των συνθηκών & του χρόνου θανάτου του ζώου μέσα από

γ) δειγματοληψία υλικών (από ζωντανό/νεκρό ζώο) →
αποστολή σε εξειδικευμένο/α εργαστήριο/α, πχ. ιστοπαθολογικό, τοξικολογικό

δ) ΥΠΟΒΟΛΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

ε) Αναφορά στις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες (;;;), για να επακολουθεί
Σχετική διερεύνηση στον κοινωνικό περίγυρο του ζώου → δεν είναι θεσμοθετημένη

στ) μετά από κλίση φυσική παρουσία του/της κτηνιάτρου στο δικαστήριο

ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ κατά την κτηνιατροδικαστική διερεύνηση

στην καθημερινή πρακτική από τον/ την εντεταλμένο/-η κτηνίατρο πραγματογνώμονα :

A) Αξιολόγηση του χώρου και των συνθηκών διαβίωσης

B) Κλινική εξέταση ζωντανού ζώου/-ων με συνοδευτικές εργαστηριακές εξετάσεις (σύμφωνα με διεθνή πρότυπα)

Γ) Νεκροψία ζώου/-ων με συνοδευτικές εργαστηριακές εξετάσεις (σύμφωνα με διεθνή πρότυπα)

ANSI/ASB Standard 170, First Edition
2024

Standard for Veterinary Forensic Postmortem
Examination

ASB
ACADEMY
STANDARDS BOARD

This document is copyrighted © by the AAFS Standards Board, LLC. 2024 All rights are reserved.
410 North 21st Street, Colorado Springs, CO 80904, www.aafs.org/academy-standards-board

ANSI/ASB Standard 169, First Edition
2024

Standard for Clinical Veterinary Forensic Examination

ASB
ACADEMY
STANDARDS BOARD

This document is copyrighted © by the AAFS Standards Board, LLC. 2024 All rights are reserved.
410 North 21st Street, Colorado Springs, CO 80904, www.aafs.org/academy-standards-board

Δ) Υποβολή εμπειριστατωμένης κτηνιατροδικαστικής έκθεσης

η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΤΑΣΗ σε διεθνές επίπεδο:

→ **Προτάσεις** για **αναλυτικά-διεξοδικά πρωτόκολλα αξιολόγησης της ευζωίας (ευημερίας)**
σε διάφορα είδη ζώων προς κτηνιατροδικαστική γνωμοδότηση ή /και άλλο σκοπό

Braz. J. Vet. Res. Anim. Sci., São Paulo, v. 51, n. 4, p. 282-296, 2014

DOI: 10.11606/issn.1678-4456.v51i4p282-296

Protocol for expert report on animal welfare in case of companion animal cruelty suspicion

Protocolo de perícia em bem-estar animal para diagnóstico de maus-tratos contra animais de companhia

Janaina HAMMERSCHMIDT¹; Carla Forte Maiolino MOLENTO¹

¹ Universidade Federal do Paraná, Departamento de Zootecnia, Laboratório de Bem-Estar Animal (LABEA), Curitiba – PR, Brazil

Box 1 – Nutritional indicators for the expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty – Curitiba – 2014

1. Body condition score (1-5): _____
2. Availability of fresh water: ☐ Yes ☐ No
3. Feed: ☐ Commercial Ration ☐ Homemade ☐ Other: _____
4. Frequency: ☐ 1x/d ☐ 2 x/d ☐ 3 x/d ☐ Other: _____
5. Water trough condition: ☐ Clean ☐ Partially clean ☐ Dirty
6. Feed trough condition: ☐ Clean ☐ Partially clean ☐ Dirty
- Comments: _____
- Nutritional state: ☐ Inadequate ☐ Regular ☐ Adequate

Braz. J. Vet. Res. Anim. Sci., São Paulo, v. 51, n. 4, p. 282-296, 2014

Box 2 – Comfort indicators for the expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty – Curitiba – 2014

7. Permanent shelter: ☐ Yes ☐ No
8. Shelter adequately protects from rain and sun: ☐ Yes ☐ No
9. Environmental temperature range: ____ Is it within comfort zone for the species: ☐ Yes ☐ No
10. Comfortable surface for lying: ☐ Yes ☐ No
11. Enclosure allows short running: ☐ Yes ☐ No
12. Number of animals per species within enclosure:
13. Enclosure or restriction type: ☐ Household ☐ Loose in backyard ☐ Chained ☐ Kennel
☐ Other: _____
14. Is there an alternate environment: ☐ Yes ☐ No If yes, percentage of time used: _____
15. Contact surfaces: ☐ Soil ☐ Grass ☐ Concrete ☐ Wood ☐ Tiles ☐ Other: _____
16. Contact surfaces are adequate to the needs of the animal: ☐ Yes ☐ No
17. Environment cleanliness: ☐ Bad ☐ Regular ☐ Good ☐ Excellent
- Comments: _____
- Comfort state: ☐ Inadequate ☐ Regular ☐ Adequate

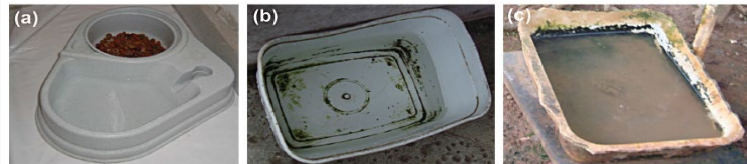

Figure 1 – Examples of (a) clean – clean water and clean container at the moment of inspection, (b) partly dirty – clean water and dirty container at the moment of inspection, and (c) dirty water and dirty container at the moment of inspection – classifications as nutritional indicators in the protocol for expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty

Source: (HAMMERSCHMIDT, 2011)

18. Hunched back: ☐ Yes ☐ No 19. Pain signs during palpation: ☐ Yes ☐ No
20. Standing/sitting positions altered: ☐ Yes ☐ No
21. Locomotion: ☐ Normal ☐ Limping ☐ Severe limping
22. Body secretions: ☐ Yes ☐ No Where: _____ Description: _____
23. Mucosal color: ☐ Normal ☐ Anemic ☐ Hyperemic ☐ Jaundice
24. Hydration: ☐ Normal ☐ Light dehydration ☐ Severe dehydration
25. Feces: ☐ Normal ☐ Diarrhea
26. Fur: ☐ Pale ☐ Matted ☐ Shiny ☐ Hairless areas
27. Ectoparasites: ☐ Yes ☐ No Description: _____ 28. Itchiness: ☐ Yes ☐ No
29. Lesions or injuries: ☐ Yes (Mark and describe in the drawing) ☐ No
30. Scars: ☐ Yes (Mark and describe in the drawing) ☐ No
31. Vaccinated: ☐ Yes ☐ No ☐ Outdated
32. Dewormed: ☐ Yes Last dose: _____ ☐ No
33. Unsupervised access to outside: ☐ Yes - How often: _____ ☐ No

Comments: _____

Health state: ☐ Inadequate ☐ Regular ☐ Adequate

Figure 5 – Examples of potential signs of (a) pain, with hunched back, (b) malaise or apathy, and (c) ectoparasites, e.g. *Sarcoptes scabiei*, as health indicators in the protocol for expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty

Figure 2 – Examples of (a) adequate shelter, (b) inadequate shelter, and (c) shelter absence, to be evaluated for the assessment of comfort indicators in the protocol for expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty

Source: (HAMMERSCHMIDT, 2011)

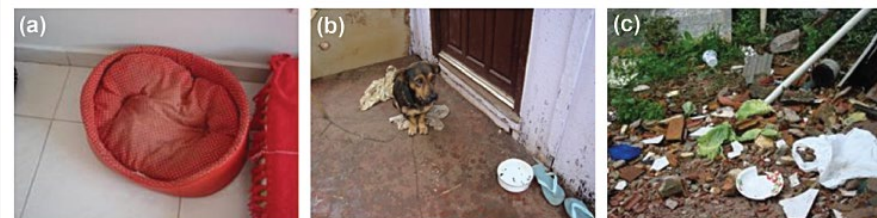

Figure 3 – Examples of (a) presence and (b) absence of comfortable surface for lying, and (c) overall substrate contact surface adequacy and cleanliness as comfort indicators in the protocol for expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty

Source: (HAMMERSCHMIDT, 2011)

Figure 4 – Examples of locomotion classification as (a) ideal, freedom to move within safe premises, no access to unsupervised areas, (b) moderately restricted by rope, and (c) severely restricted in kennel, as comfort indicators in the protocol for expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty

34. What environmental resources are available for natural behavior to be expressed:
☐ Toys ☐ Others: _____

35. Resources available in relation to the behavioral needs of the species:
☐ Adequate ☐ Regular ☐ Inadequate

36. Room available to the expression of natural behavior:
☐ (1) Possibilities for the expression of most natural behaviors
☐ (2) Some restriction for the expression of natural behaviors
☐ (3) Major restriction for the expression of natural behaviors

37. Social contact with other individuals of the same species: ☐ Yes ☐ No

38. Social contact with individuals of other species: ☐ Yes ☐ No

39. Frequency of playful interaction with owner: ☐ Everyday ☐ Once a week ☐ Never

40. Supervised walks (dogs): ☐ Yes ☐ No Description: _____

41. Evidence of abnormal behavior: ☐ Yes ☐ No Description: _____

42. Evidence of stereotypies: ☐ Yes ☐ No Description: _____

43. Animal attitude: ☐ Alert ☐ Apathetic

44. Attitude to human presence: ☐ Happy ☐ Aggressive ☐ Unsure ☐ Calm
☐ Anxious ☐ Other: _____

45 Attitude to owner presence: ☐ Happy ☐ Aggressive ☐ Unsure ☐ Calm
☐ Anxious ☐ Other: _____

46. Tail position in dogs:
☐ High, wagging ☐ High, vertical ☐ High, horizontal ☐ Low ☐ Between legs

47. Tail position in cats: ☐ High and shaking ☐ High ☐ Low ☐ Tail swishing back and forth

48. Head position: ☐ Higher than dorsal line ☐ Lower than dorsal line

49. Direct eye contact with observer (you): ☐ Yes ☐ No

50. Back or tail piloerection: ☐ Yes ☐ No

51. Spontaneous proximity to humans: ☐ Open willingness to follow humans
☐ Hesitant to follow when solicited ☐ Animal does not approach humans
☐ Animal runs away or tries to hide

52. Vocalization in dogs: ☐ Barking ☐ Growling ☐ Crying ☐ Silent

53. Vocalization in cats: ☐ Purring ☐ Meowing ☐ Growling ☐ Hissing ☐ Silent

Comments: _____

Behavioral state: ☐ Inadequate ☐ Regular ☐ Adequate

Figure 6 – Examples of space available to the animal for natural behavior, such as (a) freedom to move and express many natural behaviors, (b) moderate restriction by long rope, and (c) severe restriction by short chain as behavioral indicators in the protocol for expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty

Figure 7 – Examples of animal attitude, such as (a) tail position – tail tucked between legs, suggesting fear, (b) head position – low head position suggesting fear, and (c) overall attitude – relaxed and alert animal, suggesting absence of negative feelings – as behavioral indicators in the protocol for expert report on animal welfare as support for court decisions in cases of suspected animal cruelty

Classification	Number of final decisions per classification	Overall welfare degree
Adequate →	All groups of indicators	→ Very high
Regular →	One group of indicators (Other groups classified as adequate)	→ High
	Two or more groups of indicators (Other groups classified as adequate)	→ Regular
Inadequate →	One or two groups of indicators	→ Low
	Three or more groups of indicators or when open intentional physical aggression by the suspect is present	→ Very low

Figure 8 – Simple integration method, based on thresholds for the inclusion in each of the five animal welfare degrees reported as overall conclusion for the assessment: very low, low, regular, high or very high welfare

